

ZNAČKY, NA KTERÉ JE SPOLEHNUTÍ

Označení **BIO** je vyhrazeno certifikovaným produktům ekologického zemědělství, které podléhají každoroční kontrole. CZ-BIO-003 značí zemi původu a číslo kontrolní organizace. Základem ekologického hospodaření je vytváření harmonického prostředí, ve kterém dobře prospívají pěstované rostliny i chovaná zvířata. K hlavním zásadám patří používání statkových hnojiv (hnůj, kompost a kejda), které podporují úrodnost půdy, střídání pěstovaných plodin a naplňování přirozených potřeb zvířat (např. venkovní výběhy). Obejde se bez umělých hnojiv, pesticidů a GMO.

Značku **DEMETER** nesou produkty biodynamického zemědělství. Biodynamické zemědělství jde nad rámec ekologického zemědělství. Je výrazem vědomého vztahu člověka s přírodou. Pomocí homeopatických preparátů posiluje životní procesy v půdě, v rostlinách i u chovaných zvířat a připouští jejich duchovní podstatu.

Označení **BIJO** (čti bižó) spontánně používají zemědělci a komunity pro čisté potraviny, které nejsou certifikovány. Certifikací nahrazuje osobní znalost zemědělce a jeho postupů. BIJO najdete například v bezobalových internetových obchůdkách.

FAIR TRADE – spravedlivý obchod, který je zárukou důstojné odměny pro pěstitele v Africe, Asii a Latinské Americe. Družstva pěstitelů fungují na demokratických principech, dostávají předem domluvenou výkupní cenu a sociální příspěvek např. na vzdělávání svých členů nebo zdravotní péči.

GMO – přítomnost geneticky modifikovaných surovin je povinné uvádět ve složení potravin. Ovšem u masa a mléka, které pochází od zvířat krmených dnes zcela běžně dováženou GMO sójou (pěstovanou na místě tropických pralesů), se přítomnost GMO nedozvíte. Pouze u biopotravin máte jistotu, že jsou bez GMO.

CHCETE SE DOZVĚDĚT VÍCE?

Navštivte naše stránky www.ekospotrebitel.cz

„Ekospotrebitel“ zanechává na naší planetě menší stopu (tzv. ekostopu), protože používá obnovitelné zdroje energie, podporuje místní ekonomiku, ekologické zemědělství, minimalizuje množství odpadu apod., a tak zbytečně nezatěžuje své životní prostředí hlukem, emisemi či nadměrnou spotřebou. Kde hledá rady? Také na webových stránkách nezávislé ekoporadny Rosa, kde jsou ke stažení osvětlové materiály, bezplatné poradenství a informace k tématům – zdravé přebalování, kampaň Týden opravdových plen, hračky šetrné k přírodě i dítěti, dámské hygienické potřeby šetrné k ženě i přírodě, a řada dalších ekospotrebitelských otázek a odpovědí.

pomáhat lidem pomáhat přírodě

Ekoporadna ROSA už více než 20 let „pomáhá lidem pomáhat přírodě“. Jejím posláním je šířit myšlenky souladu člověka s přírodou a principu trvalé udržitelnosti a pomáhat jejich uvádění do života výchovou, osvětou a vlastním příkladem; nabízet řešení na osobní, místní, regionální i vyšší úrovni. Hlavními tématy jsou odpovědná spotřeba zaměřená na jednotlivce, rodiny i organizace, firmy a úřady; dále pak místní produkty a přírodní zahrady.

Vydala společnost Rosa o.p.s. v roce 2015 v rámci projektu Krok za krokem k šetrné domácnosti. Informační materiál vznikl díky spolupráci s Družstvem JednaNota (www.jednanota.cz).

Senovážné náměstí 9,
370 01 České Budějovice,
tel.: 778 164 661, e-mail: rosa@rosacb.cz

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci EHP fondů.

fond pro NNO

NROS
Nadace rozvoje občanské společnosti

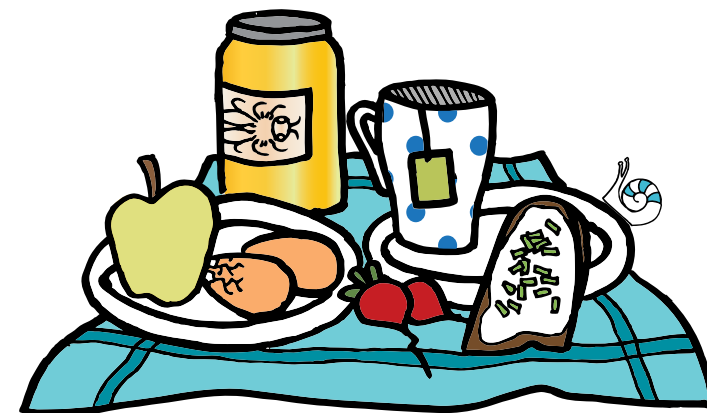
nadace partnerství
LIDÉ A PŘÍRODA

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY
eea grants

www.fondnno.cz, www.eegrants.cz

Krok k šetrné domácnosti

Dobré jídlo (nejen) z blízka

Jídlo je darem Země a Slunce pro naši obživu. Potraviny jsou nositelem životní síly pro naše těla a duše. Záleží na jejich původu a podmínkách, ve kterých vznikají. Potraviny, které vyrostly blízko místa, kde žijeme, svědčí našemu zdraví i životnímu prostředí.

www.rosacb.cz

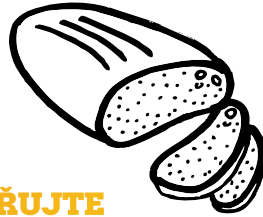
VÍME CO JÍME

Plnohodnotné potraviny vyrostly ze živé půdy, bohaté humusem a půdním životem. Rostliny i zvířata měly přímý kontakt se sluncem i zemí (nestrávily život v halách při umělém osvětlení) a byly opečovávány lidskýma rukama.

Živé potraviny se nepotkaly s chemickými konzervanty a ochucovadly. Vyznačují se krátkou trvanlivostí. Mléko, které nebylo šokově pasterováno, do týdne zkysne. Salát neošetřený proti plísním a vadnutí po pár dnech nevypadá čerstvě.

Každý zná rozdíl mezi rajčetem, které dozrálo u babičky na zahrádce a rajčetem ze španělských skleníků, které dostávalo přesně dávkovanou hydroponickou výživu. *Všimněte si, jak se po různém jídle cítíte. Jste plni energie nebo spíše unavení?*

Kvalitní potraviny mají prosté složení: chléb = mouka, voda, sůl, kmín; jedinečnou chuť dělá pekařův um, nikoli „zlepšující“ přísady.

DŮVĚŘUJTE, ALE PROVĚŘUJTE

- ✘ **Farmářské obchody a trhy** nejsou zárukou, že zde nakoupíte potraviny přímo od farmářů. Překupníky na trhu obvykle zaskočí otázky na ošetření proti plísním, původ semínek, používaná hnojiva apod.
- ✘ **Regionální potraviny** mohou označovat proměnlivě široký region, např. kraj, chráněnou krajinnou oblast. Důležitá jsou kritéria udělování té které značky.
- ✘ **Klamavé obaly:** tradiční čeští výrobci pod svou značkou prodávají například i sýry vyrobené v zahraničí. Zemi původu mléčných a masných výrobků snadno zjistíte podle registrační značky zpracovatele.
- ✘ **Domácí výpěstky** nemusí být nejzdravější. Někteří zahrádkáři používají více pesticidů než konvenční zemědělci. Také nákupem mořených semínek přispíváte k preventivnímu chemickému boji proti domnělým škůdcům namísto spolupráce s přírodou.

Nejlepší zárukou kvality nabízených potravin je **osobní znalost** pěstitele, chovatele a zpracovatele.

Ptejte se na původ masa a zeleniny ve vaší oblíbené restauraci. Žádejte místní biopotraviny ve vašem obchodě. Dobrý obchodník vám vyjde vstříc.

Tip: zkuste jeden týden jíst jen potraviny, u kterých budete znát původ všech surovin. Kde vyrostla zelenina, kde se pásly krávy, které poskytly mléko pro vaše oblíbené sýry.

Pozor: možná si pak nepochutnáte na některých dřívějších laskominách.

ROZUMNĚ S DOPRAVOU

Potraviny, které sníte během jednoho dne pravděpodobně nacestovaly více kilometrů než vy za celý život. Základní potraviny však lze pořídit z nejbližšího okolí. Na druhou stranu přeprava cisterny s 10.000 litry mléka 500 km může být šetrnější než jednotlivé cesty autem pro 3 litry mléka na farmu.

VÍTE, KOMU SLOUŽÍ VAŠE PENÍZE?

Většina útraty za potraviny odplyne do neznáma, místo aby zůstala v regionu, kde žijete. Penězi, které vydáte za jídlo, udržujete při životě potravinářské a obchodní koncerny anebo farmáře a pekaře ze sousedství.

VRATNÉ LAHVE, SKLENIČKY A PYTLÍKY

Již při balení je jasné, že se z obalů stane zbytečný odpad. Kdo nechce spolu s jídlem kupovat tuny odpadu, chodí pro chleba s plátěnou taškou, nakupuje na váhu, v bezobalových obchodech a bioklubech anebo se domluví s přáteli a nakoupí alespoň ve velkých baleních. Jde to i bez obalů: www.bezobalu.org - testovací kamenný bezobalový obchod v Praze.

*Zažijte **proměny ročních období** na vlastním talíři - jezte to, co právě dozrává. Budete překvapeni pestrostí zimní nabídky skladované kořenové zeleniny, kvašené i té čerstvě sklizené.*

KAM PRO MÍSTNÍ BI(J)OPOTRAVINY

- ✘ na vlastní nebo sousedovu zahrádku
- ✘ do truhlíku za oknem a na balkóně
- ✘ na trh
- ✘ na farmu
- ✘ do obchodů s regionálními potravinami
- ✘ do prodejen zdravé výživy: vedle biopotravin z dále stále častěji rozšiřují nabídku i o potraviny z nejbližšího okolí

Bedýnky – systém distribuce zeleniny kdy odběratelé dostávají každý týden směs sezónní zeleniny a většinou dopředu neznají obsah bedýnky. Vhodné pro ty, kteří milují překvapení a dokážou v kuchyni improvizovat podle toho, co pro ně zelinář sklídl.

KPZ – komunitou podporované zemědělství – společenství odběratelů bedýnek přímo navázané na farmáře, jehož úrodu si předplácí. S farmářem sdílí výhody bohaté úrody i riziko neúrody. Příklady nejen z ČR na www.kpzinfo.cz

Komunitní zahrady – skupina lidí, kteří stojí o vlastnoručně vypěstovanou zeleninu, se domluví na společném využívání zahrady nebo políčka. Dělí se o náklady i o úrodu. Někdy si najmou zahrádníka, který pro ně zeleninu pěstuje. Např. www.kom-pot.cz

Biokluby, lokální družstva – obvykle neformální, členové družstva si určí kritéria, podle kterých chtějí získávat místní a zdravé potraviny a společně organizují distribuci potravin ze svého kraje, případně nákup biopotravin z velkoobchodu. Ušetří tím jednotlivé cesty a mohou podpořit menší pěstitele nebo rodinné výrobce, kteří se do obchodů nedostanou.

Společné objednávky – dejte dohromady větší objednávku s přáteli nebo kolegy v práci, farmáři Vám pak své produkty rádi přivezou přímo na vaši adresu anebo spojte nákup s výletem na farmu.

Nejbližšího farmáře, KPZ, bedýnky či bioklub vám pomůže najít [mapa na adrese www.adresarfarmaru.cz](http://www.adresarfarmaru.cz).